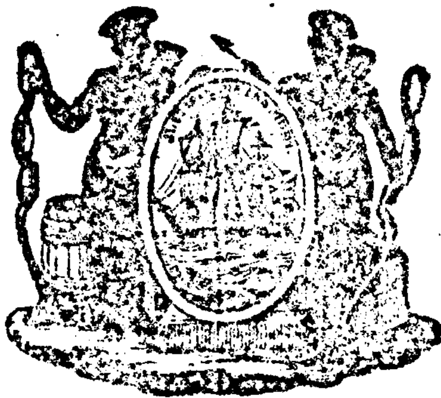
Ao. 1858. Zaturdag

No. 121. 9 October.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements-Secretarie.

Paramaribo, den 8 October 1858.

(12193) Alzoo bij het Bestuur het verzoek is gedaan, om den slaaf *Ferdinand*, geboren in 1816, moedersnaam *Europa*, van den naam van plantage *Alsimo*, gelegen in de divisie *beneden Cottica*, *voor den vrijdom* te doen afschrijven.

Zoo worden degenen, die vermeenen mogten redenen van bezwaar daartegen te hebben in de gelegenheid gesteld om binnen den tijd van *veertien* dagen, na de dagteekening dezer, van hun vermeend regt of pretentie aanteekening ter Gouvernements Secretarie te doen.

Bij afwezigheid van den Gouvernements Secretaris,

De Hoofd-Commies,

J. E. WESENHAGEN.

Gouvernements-Secretarie.

Aanzoek voor Vrijgeving.

1858.

8 Oct. Van het slavenkind *Julius Johannis*, geboren in 1857, zoon van *Jeannette*, toebehoorende aan P. van der Meer.

» » Van de slaven: *Ahlen*, geboren in 1811, en *Azetta*, geboren in 1817, kinderen van *Francina*, en *Caro*, geboren in 1837, *Guillain*, geboren in 1840, *Emelia*, geboren in 1843 en *Cornelis*, geboren in 1849, kinderen van *Azetta* en *Wilhelmina Christina*, geboren in 1855, dochter van *Caro*, toebehoorende voor den vrijdom aan E. Kölle.

Bij afwezigheid van den Gouvernements Secretaris;

De Hoofd-Commies,

J. E. WESENHAGEN.

Eerste Afkondiging.

Burgerlijke Stand.

Paramaribo, den 8 October 1858.

Op heden is aanteekening gedaan van het voorgenomen huwelijk van:

John Marius Halfhide
en
Margriet Walton.

Egbert Boogaard
en
Susanna Henrietta Urcille.

De Adjunct Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

J. F. SAILE VANIER.

Eerste Afkondiging.

POLITIE.

Gedurende de afgeloopene week is bij de Politie opgaaf gedaan dat zich uit de stad en hare omstreken hebben verwijderd:

De slaaf *Eduard*, aankomende E. W. Meijer.

De slaaf *Jonas*, aankomende Plant. *Groot Chatillon.*

De slaaf *Adriaan*, aankomende boedel J. J. Gentillez.

Terwijl sedert 1o. October nog als afwezig zijn opgegeven:

De slaaf *Martinus*, aankomende mind. J. de la Parra.

De slavin *Adolphina*, aankomende B. Oosterend.

Elk en een iegelijk wordt ernstig aangemaand, om voorzeide slaven niet op te houden, te huisvesten, of voor zich te doen arbeiden daar men zich door zoodanige handelwijze zou blootstellen aan de straffen bij de Publicatie van 5 Febuarij 1834 G. B. No. 1 vastgesteld.

Paramaribo, den 8 October 1858.

De Prov. Commissaris van Politie,

G. DUIJCKINCK.

Benoodigd voor de Gouvernements Plantaadje Catharina Sophia:

Diverse ARTIKELEN.

De bus der inschrijvings-billetten ter Gouvernements Secretarie, alwaar eene specifieke lijst is aangeplakt, zal geligt worden op Maandag den 11 October e. k., des voormiddags te 10 ure.

De Inspecteur der Domeinen, van de Nyverheid en den Landbouw,

A. WILDEBOER.

Transporten.

[11798] Den 6den October 1858. J. S. de Meza aan M. C. Sassenheim, van het Huis en Erf aan de *Weide straat*, N. W. La. D No. 63, O. W. La. D No. 269.

Idem. J. Peterson aan R. E. Cruden, van het Huis en Erf op den hoek van de *Drambranders gracht* en *Friderici straat*, N. W. La. E No. 115, in het Cohier bekend onder No. 1156, O. W. La. D No. 34.

Idem. De Exploieteur aan B. C. van den Ende, van de Centraal fabriek op de Plantage *Buitenrust* c. a.

Idem. Dezelve aan S. A. Samuels, van een derde van den grond *Combé*, gelegen in de divisie *Para.*

Paramaribo, den 6 October 1858.

De Griffier bij het Geregtshof,

Bij indispositie van denzelven,

W. C. GRUNBERG.

Commies.

(11335) Aan het Departement der *Onbeheerde Boedels* is gedevolveerd, de onderstaande Boedel van Frederik Koppitz, (overleden den 5n. December 1834, den 7n October 1858.

En worden mitsdien alle Crediteuren en Debiteuren deszelven opgeroepen, om ter voormelde Kamer van hunne vorderingen aanteekening te doen, en hunne verschuldigden aan te zuiveren, op poene als bij art. 14 en 16 van het Reglement voor opgemelde Administratie is bepaald.

Paramaribo, den 8 October 1858.

De Curator,

CHs. LIONSARONS.

Eerste Advertentie.

Het gevangeniswezen.

Men zal zich herinneren, dat de vorige minister van justitie in Nederland het, in het belang van het gevangeniswezen noodig heeft geacht, dat eenige der beste gevangenissen in het buitenland wierden onderzocht, omdat de inrigting der cellulaire gevangenissen in Nederland, in de laatste jaren gebouwd, in eenige opzigten bleek niet aan de verwachting te voldoen, en het dus van belang was, om, werd eenmaal ten voordeele van dat stelsel beslist, voor eene goede inrigting der alsdan in Nederland vrij talrijk op te rigten nieuwe gebouwen te zorgen. Dit onderzoek werd opgedragen aan de heeren mr. P. W. Alstorphius Grevelink, inspecteur van 's rijks gevangenissen, hoofdinspecteur van 's rijks politie; J. A. H. Netscher, hoofdcommies bij het departement van justitie, en A. C. Pierson, ingenieur voor den gevangenisbouw. Deze heeren hebben zich in den tijd van zes weken van hun last gekweten en thans aan den tegenwoordigen minister van justitie een rapport ingediend, dat de uitkomsten behelst hunner gedane opnemingen. Zij hebben de navolgende gevangenissen bezocht, in Belgie: te Antwerpen, het oude gemeenschappelijke en het nieuwe cellulaire huis van verzekering, met een cellulair gedeelte voor vrouwen; Vilvoorden en Gend, de strafgevangenissen voor mannelijke crimineel en correctioneel veroordeelden; Kortrijk, het cellulair huis van arrest; Leuven, de in aanbouw zijnde cellulaire gevangenis; Luik, het cellulair huis van verzekering en de gevangenis voor jeugdige vrouwelijke, veroordeelden; Verviers, het cellulair huis van arrest. Namen, het oude huis van verzekering en de

strafgevangenis voor vrouwen. Charleroi en Dinant, de cellulaire huizen van arrest; St. Hubert, de gevangenis voor jeugdigen van het mannelijk geslacht, gedetineerd op grond van art. 66 van den code pénal. In Frankrijk: te Rijssel, het huis van arrest; Straatsburg, het huis van correctie, de protestantsche inrigting der dames *diaconesses*, en de Fundatie der dames *de Glaubitz*; Neuhoff, de kolonie der dames *de Glaubitz* en de protestantsche inrigting aldaar; Oswald, de landbouw-kolonie voor jeugdige gevangenen van het mannelijk geslacht. In Baden, te Bruchsal, de cellulaire gevangenis voor mannen. In Pruissen, te Moabit, bij Berlijn, de cellulaire gevangenis en de daarbij behoorende inrigting voor landbouw; Keulen, de strafgevangenis voor mannen, tevens van verzekering; en in Beijeren: te Munchen, de strafgevangenis voor mannen.

In het *eerste* gedeelte van het rapport wordt medegedeeld het verslag der opneming van de genoemde gevangenissen, waaraan 160 bladz. gewijd worden. Het *tweede* gedeelte, behelst beschouwingen op het voorgaande verslag gegrond, waarbij in eene vergelijking wordt getreden van het Nederl. gevangeniswezen met het buitenlandsche, met betrekking *a.* tot de gebouwen; *b.* de kleeding, ligging en bewassching; *c* het onderwijs; *d* de godsdienst; *e* den arbeid; *f* de geneeskundige dienst; *g* de beambten; en *h* de orde, tucht en behandeling der gevangenen. — Het *derde* gedeelte behelst voorstellen, die op de volgende nederkomen: de gemeenschappelijke opsluiting te doen vervangen door de afzonderlijke opsluiting, behoudens vier uitzonderingen, te weten: voor gevangenen ouder dan 60 jaren; — voor gevangenen van beider kunne die blijken voor de afzondering ongeschikt te zijn; — voor jeugdige gevangenen beneden de 16 jaren; — voor hen, wier straf den tijd van drie jaren (voor den langsten duur der afzonderlijke opsluiting gesteld) overschrijdt; 2o. voor de gevangenissen in de hoofdplaatsen der provinciën, arrondissementen en kantons als beginsel aan te nemen, dat deze gebouwen moeten zijn cellulair, met eenige zalen en nachtelijke afzondering voor gemeenschappelijk opgesloten gevangenen. Een gebouw van een dezer categoriën hoogstens 250 cellen te doen bevatten. 3o. aan de gevangenen, in plaats van klompen schoenen te doen verstrekken en het dragen van klompen te beperken tot die gevallen, bijv. arbeid in de open lucht, enz., waarin zij de voorkeur verdienen. De tegenwoordige voeding der gevangenen ten behoeve der jeugdige veroordeelden van beider kunne te doen herzien of verbeteren. 4o. in alle arrondissements gevangenissen een vasten onderwijzer aan te stellen, belast met het geven van onderwijs in het lezen, schrijven en rekenen. In alle provinciale huizen dit onderwijs uit te strekken tot de eerste gronden van natuur- en werktuigkunde toegepast op ambachten; tot aardrijkskunde, gijmnastiek en zang, met een tweeden adsistent onderwijzer, mede met het houden van boeken belast. Dit onderwijs op gelijken voet in te voeren in de gevangenissen voor jeugdige veroordeelden; voor jongens het ook in verband te brengen met den militairen stand en de zeevaart; en het in de centrale huizen te wijzigen naar den tijd der opsluiting. 5o. Een allezins geschikt en voor de dienst toereikend personeel van beambten aan te stellen. Geen gepensioneerde officieren, maar kundige en verdienstelijke beambten van gevangenissen tot kommandanten en adjunct kommandanten van strafgevangenissen te benoemen; en 6o. nopens de hiervorens behandelde punten, in den zin der gedane voorstellen, de noodige reglementaire bepalingen vast te stellen.

Bij het verslag zijn gevoegd verschillende bijlagen en kaarten, allen betrekking hebbende op den bouw, de inrigting enz. der bezochte buitenlandsche gevangenissen. (*N. R. Ct.*)

Sir James Brooke en Borneo.

In Engeland houdt men zich altijd nog met sir James Brooke bezig. Sommigen drijven den spot met den fortuinzoeker, anderen sporen het gouvernement aan zijne vestiging over te nemen. Het gouvernement maakt daarin zwarigheid, en te regt, omdat het door het tractaat van 1824 met ons gesloten, daarin wordt verhinderd. Enkele bladen, en daaronder de *Economist*, springen zeer ligtvaardig met dat tractaat om. In art. 12, zeggen zij, wordt Borneo niet genoemd, ergo is eene vestiging daarop niet verboden. Maar in dat artikel worden in eens af *al* de eilanden genoemd ten Zuiden van Straat Sinkapoer, dus ook Borneo. Naar de argumentatie dier bladen zou het niet genoeg zijn, dat men b. v. in een tractaat een land noemde; maar men zou volgens hun gevoelen ook al de steden daarvan moeten opsommen. Wij behoeven het sophistische en ongerijmde van zulke redeneringen wel niet aan te toonen.

Eens over het regt heen gesprongen, wordt zoo als dit gewoonlijk bij de Engelschen gebeurt, met déclame van beschaving, menschlievendheid en algemeen handelsbelang geschermd. Als wij, zeggen zij, Serawak verlaten, dan zullen de Nederlanders er zich meester van maken en daar hunne bekrompene koloniale politiek toepassen. Over onze koloniale politiek hebben wij met de Engelschen niet te twisten. Zij hebben evenmin regt, zich in onze koloniale huishouding te bemoeijen, als wij in de hunne. Wat zouden zij zeggen, als wij beweerden, dat het gebleken is, dat hunne staatkunde de oorzaak is, dat stroomen menschenbloed op het vasteland van Indie vloeijen en hun dus het beheer daarover ontnomen moet worden? Waar zou het heen met de onafhankelijkheid der volken, als de een den ander, onder zulke voorwendsels mogt gaan berooven. De engte of ruimte onzer koloniale politiek, mag een onderwerp van discussie in ons land uitmaken; tegenover een vreemd land hebben wij ons daarover niet te verantwoorden. Wij beheeren ons eigendom naar ons goedvinden. Niemand heeft het regt ons daarin wetten te stellen.

Maar de zeeroovers! roept de *Economist* uit. Zijn wij eens te Serawak voor goed gevestigd, dan zullen wij aan die plaag voor de inlandsche volken en den handel een einde maken. Al weder een argument op de schending der tractaten gegrond. Art. 5 van het tractaat van 1824 luidt: »Hunne »Nederlandsche en Groot-Brittanjesche Majesteiten »verbinden zich, *in gelijker voege*, om krachtdadig bij te dragen tot het beteugelen der zeeroo- »verij in die zeeën." Onverschillig dus of Engeland in het bezit is van Serawak of niet, het is verpligt krachtdadig bij te dragen tot het beteugelen der zeerooverij. Nederland, dat is meer dan eens door de Engelschen zelven erkend, wendt daartoe alle zijne krachten aan en is ook in dit opzigt het tractaat getrouw nagekomen. Maar de Engelschen! De bewering immers, dat men dit eerst zal doen, als men in het bezit van Serawak is, bewijst genoegzaam, al waren hiervan niet buitendien de bewijzen in overvloed aanwezig, dat men tot hiertoe zijne pligten uit het tractaat voortvloeijende, heeft verzaakt.

Wat spreekt men dus van menschenliefde, beschaving en bescherming van handel, als men reeds meer dan 34 jaren rustig de zeeschuimerij toeziet, dien hinderpaal voor al wat beschaving en handelsveiligheid heet, niettegenstaande men de verbindtenis heeft op zich genomen, die krachtdadig te keer te gaan.

Al dat geroep der Engelsche bladen vloeit dan ook uit geen andere bron, dan uit het egoïstische streven tot uitbreiding, onverschillig of die te regt of ten onregte kan geschieden. Daarom behoort onze staatkunde zeer omzigtig te zijn. Wij behooren vooral bij de Engelschen op den eersten stap te letten en iedere inbreuk op ons regt, bij de eerste kenmerken daarvan, te keer te gaan. Hadden wij dadelijk de nederzetting van Brooke belet, hij had de publieke opinie niet kunnen opwinden voor de officieele inbezitneming. De vergelijking is juist, dat Engelsche nederzettingen gelijk olievlekken op het papier zijn, die zich ongevoelig uitbreiden en eindelijk de geheele oppervlakte innemen. Ons gouvernement behoort dus al het mogelijke te doen, om het Engelsche te bewegen, het verzoek van sir James Brooke af te wijzen. De officieele bezitting van Serawak kan ons een tal van moeijelijkheden berokkenen, die het wenschelijk is te vermijden. Ons goed regt is onbetwistbaar. Wij behooren dit dus met kracht te laten gelden. Aan onze diplomaten zij dit aanbevolen. Het Engelsche gouvernement heeft omtrent de inbezitneming nog niets besloten. De publieke opinie schijnt over het wenschelijke daarvan verdeeld te zijn. Het is dus de pligt onzer diplomatie ons regt in de schaal te werpen, om te trachten haar naar onze zijde te doen overslaan. (*Overgenomen.*)

De Fr. *Moniteur Universel* heeft berigten uit China ontvangen, die evenwel grootendeels niets anders behelzen dan eenige bijzonderheden van zeer ondergeschikt belang ten aanzien van het reeds vroeger gemelde omtrent de verovering van de forten der Peiho en het binnenzeilen der rivier. Het een en ander is intusschen niet geheel van belang ontbloot, daar het strekt tot nadere bevestiging der bezwaren, waarmede de geallieerden nog te kampen hebben, om de hoofdstad langs de binnenwateren te naderen, en waarbij het voornaamste bezwaar wel daarin ligt, dat er voor het oogenblik geen genoegzame toevoer van water is, om met de schepen verder landwaarts in te dringen. Volgens de laatste tijdingen bevonden zij zich nog op ongeveer 25 mijlen van Peking verwijderd, nadat zij zonder slag of stoot te Tiensing waren aangekomen. De verschijning van Europesche schepen voor laatstgen. stad wordt als een hoogst belangrijk historisch feit beschouwd, hetwelk in allen geval, hoe de zaken ook mogen loopen, eene geheele omwenteling in de betrekkingen der Westersche mogendheden met het Hemelsche Rijk moet ten gevolge hebben, terwijl voor het geval, dat een Europeesch leger op Peking moest worden afgezonden, Tiensing altoos de steun en basis der expeditie zou zijn. De volslagen onbekendheid der Europeanen met het terrein, die reeds op zich zelve voor de Chinezen het beste middel was, om een vijand van de muren der hoofdstad verwijderd te houden, bestaat thans niet meer, en nu men eenmaal op overtuigende gronden heeft kunnen besluiten, dat de daartoe benoodigde

landtroepen uit Tiensing slechts drie marschen hebben te maken, om Peking te bereiken is het genoegzaam uitgemaakt, dat de weg naar de keizerstad van het Hemelsche Rijk voor altoos geopend is. Voor het overige is de positie der geallieerden te Tiensing veilig, en de communicatielijn met de riviermonding, die onophoudelijk door ligte kanonneerbooten wordt afgevaren, is geheel en al vrij. Eenige der veroverde forten aan de monding heeft men moeten laten springen. Al de daarop gevonden metalen stukken zijn op de Fransche en Engelsche eskaders aan boord genomen, om ten voordeele der geallieerden verkocht te worden. Twee dezer stukken zullen bewaard blijven, om aan den keizer der Franschen en de koningin van Engeland ten geschenke te worden aangeboden. De ijzeren stukken zijn vernield. In alles te zamen zijn er van de forten 180 stuks geschut aan de geallieerden in handen gevallen. Twee dezer ijzeren kanonnen waren te Nevers gegoten en droegen het merk: *»Het 3e. jaar der republiek.”*

De gezondheidstoestand liet niets te wenschen over, en zoowel aan de matrozen als aan de gewapende troepen op de schepen wordt een dagelijksch rantsoen van wijn met kina uitgedeeld.

Volgens de jongste berigten had de keizer nu nog een derden commissaris benoemd, wiens naam eene historische beteekenis moet hebben; het is namelijk dezelfde Ki-Ing, die in 1842 met E-li-Po een der voornaamste onderhandelaars ten behoeve der Chinezen was, bij het opmaken van het tractaat, hetwelk hij toen insgelijks onderteekend heeft. Als een staaltje van den nationalen hoogmoed der Chinezen, waarmede dit volk zelfs zoodanig bezield is, dat het liever alle historische waarheid zal verdraaijen, dan ooit eene geleden nederlaag te erkennen, kan nog dienen, dat het officieel rapport omtrent het verlies der genoemde forten, te Peking ingeleverd, de zaak verbloemt met de eenvoudige verklaring, »dat de schepen der Barbaren den eersten dag een aanval op de booten hadden gewaagd, waarbij een aantal in den grond waren geboord, doch dat er 's nachts een hevige storm uit het oosten was opgekomen, die bij het opgekomen tij de oevers beschadigd en de forten weggeslagen had, en dat alleen ten gevolge daarvan de Barbaren inde gelegenheid waren gesteld om de rivier op tezeilen.’

De Oostenrijksche regering laat, zoo men beweert, onder voorwendel van de postziekte in hare staten te voorkomen, alle brieven uit het Oosten openen, en ze daarna met het officieele zegel weer sluiten, aan welke handelwijze ook de officieele brieven, door de Pruissische consuls in het Oosten aan hunne regering gerigt, worden onderworpen. Bij het ministerie van buitenlandsche zaken zijn talrijke klagten dienaangaande ingekomen; doch de regering heeft daarop geantwoord, dat, om hare staten voor de besmettelijke ziekte te vrijwaren, haar niets anders te doen overblijft, want dat men de smetstof uit de brieven alleen door deze te openen, kan doen ontsnappen. In het schrijven wordt tevens gezegd, dat men bij soortgelijke gevallen elders gewoon is in de brieven openingen aanbrengen door steken, maar dat de Oostenrijksche regering, welke nimmer het geheim der brieven gewaarborgd heeft, zich hiermede niet tevreden stelt.

Uit Worms wordt van 26 Augs. geschreven, dat de bijdragen voor het gedenkteeken, dat men voor dr. M. Luther wenscht op te rigten, van 18 April tot 18 Julij met fl. 26,914 toegenomen zijn, zoodat de ontvangsten tot fl. 93,447 zijn geklommen. Prof. Rietschel, te Dresden, houdt zich met het ontwerp van het monument bezig. Hij wenscht Luther met historische getrouwheid voor te stellen, zoo als hij ten jare 1521 te Worms verscheen, op het oogenblik, waarin hij de bekende woorden sprak: *Hier sta ik*, enz. Aan de vier hoeken van het voetstuk zouden vier voorloopers der hervorming verrijzen, aan de vier hoeken van het verheven plein van het monument, als zelfstandige figuren op pedestallen, de vier groote bevorderaars en medearbeiders der hervorming, aan de voorzijde de twee vorsten Frederik de Wijze van Saksen en Filips de Grootmoedige van Hessen, daartegenover de Philologie en Theologie, vertegenwoordigd door Reuchlin en Melanchton. Daar de uitvoering van zulk een gedenkteeken evenwel veel grootere uitgaven vereischen zou dan de aanvankelijk geraamde som, zal de geniale kunstenaar een tweede meer eenvoudig ontwerp vervaardigen. Evenwel hoopt men, dat door bijdragen uit landen, die tot hiertoe nog weinig voor deze zaak deden; de daarstelling van het grooter project verwezenlijkt zal kunnen worden.

De grootste sigarenfabriek vindt men op het eiland Manilla. De gebouwen tot deze fabriek behoorende vormen eene kleine stad. In het eigenlijke fabriekgebouw arbeiden dagelijks acht duizend vrouwen en meisjes. Bij vijftienen zitten zij aan een tafel waarop zij de tabaksbladen tot sigaren zamenrollen, die later door de geheele wereld heen worden verzonden. Een meisje levert doorgenomen dagelijks 2000 stuks, zoodat er iederen dag alzoo 1,600,000 sigaren uit deze fabriek komen. Alles wordt hier met de uiterste zindelijkheid en netheid behandeld, en de vreemde bezoekers staan verbaasd bij den aanblik van zoovele duizenden bezige vrouwen. Om redenen die men gemakkelijk kan gissen, worden al deze vrouwen telkens wanneer zij van de fabriek naar huis gaan gevisiteerd.

Een Fransch dagblad zegt het volgende van Cherbourg: Hadde deze plaats reeds in de 17de eeuw als oorlogshaven bestaan, zoo zou de Fransche vloot den zeeslag van La Hogue niet hebben verloren. Reeds in 1687 was Lodewijk XIV voornemens, er eene oorlogshaven aan te leggen. Vauban werd naar Cherbourg gezonden, maar na verloop van eenige maanden en na eenige voorbereidende werkzaamheden werd het plan weder opgegeven, en in 1689 werden zelfs de nieuwe werken en de oude vestingen op bevel van het hof gesloopt. Spoedig erkende men den beganen misslag. Den 29n. Mei 1692 werd het Fransche escader onder Tourville door de Engelsch-Hollandsche vloot ten deele vernield. In de eerste jaren van de 18de eeuw werden in der haast eenige werken ondernomen, doch zij waren ontoereikend, en in 1750 konden de Engelschen zich gemakkelijk van Cherbourg meester maken. Lodewijk XVI, die gedurende den Amerikaanschen oorlog de Fransche vlag een oogenblik weder verhief, beraamde het plan om den ingang van de haven van Cherbourg door een dam van rijswerk te verdedigen, niet gelijk die van la Rochelle, die den Engelschen den ingang, doch te gelijker tijd ook de schepen in de haven het uitloopen belette, maar een conservatie en verdedigingsdam tevens, naar de regels der waterbouwkunde aangelegd. Napoleon begreep al het gewigt van Cherbourg, dat door Vauban eene »koene stelling” (*position audacieuse*) genoemd werd, en liet met ijver de werkzaamheden aan den dam hervatten, die men onder Lodewijk XVI had begonnen. »Nooit, dus zegt hij in zijn *Memorial de St. Hélène*, »nooit ondernamen de Romeinen iets sterker, moeijelijker en duurzamer. Ik had besloten de wonderwerken van Egijpe te Cherbourg te hernieuwen; reeds had ik in de zee mijne piramide opgerigt. Mijn groot plan was, om al de krachten van onze marine te Cherbourg te kunnen concentreren, en met der tijd zouden zij sterk genoeg zijn geweest, om den vijand den grooten slag te kunnen toebrengen. Ik legde mijn terrein zoodanig aan, dat de beide natien, om zoo te zeggen, man tegen man konden strijden, en de uitslag daarvan kon niet twijfelachtig zijn.”

Toen Alexander v. Humboldt in 1837 Cherbourg bezocht, noemde hij den dam het schoonste werk van menschenhanden, dat hij ooit had gezien. De in 1854 voltooide dam is in de zee 6000 mètres van de invaart der handelshaven aangelegd; hij is 30 mètres breed en 4768 mètres lang.

Uit de Kaapstad schrijft men als volgt:

Het is bekend, dat, toen het theologisch seminarium in deze kolonie zou worden opgerigt, de Paarlsche gemeente zich bereid verklaarde tot het doen eener aanzienlijke bijdrage, mits dat seminarium aan de Paarl geplaatst werd. Bij de synode vond dit voorstel geen ingang en eene andere plaats werd gekozen. Ds. van der Lingen, van de Paarl, werd tot hoogleeraar aan het seminarium gekozen, doch, na eenigen bedenktijd, door Z. W. Eerw. die benoeming niet aangenomen, uit gehechtheid aan zijne standplaats, welker gemeente hem sedert 25 jaren was lief geworden. Het blijkt, dat ds. van der Lingen evenwel dadelijk na de sluiting der synode is bedacht geweest op het stichten van een gymnasium of Latijnsche school. Die inrigting is nog pas in hare opkomst, doch het was natuurlijk, dat de heer Hoffman, sedert eenige jaren onderwijzer in de wiskunde aan de Paarl, daaraan als docent voor de hoogere wiskunde werd aangesteld. Voor de oude talen werd daarbij geplaatst de heer A. van der Hoop Junrz., even voor Nieuwjaar uit Holland aangekomen.

Tot het openen van meerdere gelegenheden voor het geven eener wetenschappelijke opleiding aan de mannelijke jeugd in onze kolonie ontbreekt het in geenendeele. Daartoe zijn voorstellen uitgegaan van ingezetenen van Uytenhage en van graaf Reynet. De laatsten hebben aan de wetgevende vergadering een verzoek ingediend tot het bekomen van een academisch instituut, hetzij een gymnasium of athenaeum. Er wordt aangeboden eene som van 5000 p. st. ten dien einde bijeen te brengen. De wetgevende vergadering heeft besloten, dit verzoek bij den gouverneur te ondersteunen. Zoo zal er op nieuw eene inrigting daargesteld worden, tot uitbreiding der voorbereidende studien voor het hooger onderwijs en tot plaatsing van bekwame docenten uit Nederland, waarvan aan het instituut van den heer Changuyon het aanprijzenswaardige voorbeeld is gegeven.

Wat de immigratie aangaat, wij hebben onlangs een schip met ruim honderd landverhuizers uit Nederland in de Tafelbaai zien aankomen, en met leedwezen ondervonden wat tot nog toe niet gebeurd was, dat er vrij wat zieken aan boord waren. Eenige jonge kinderen waren overleden. Binnen kort zien wij meer schepen met passagiers voor Zuid-Afrika te gemoet, en ook weldra een aantal jeugdige immigranten van beiderlei kunne. Over dat volkje zijn de Boeren en andere ingezetenen zeer voldaan.

Uit Engeland moet een vijf honderdtal emigranten naar Port Elisabeth onderweg zijn, zoodat daar te lande door het gouvernement meer ijver dan tot hiertoe schijnt te worden betoond, om ons van werkbare handen te voorzien.

De heeren Godefroy en Zn. te Hamburg hebben aan een hunner handelsvrienden hier terstede geschreven, dat zij met twee of drie schepen nog wel duizend Duitschers, meest personen met huisgezinnen, en daaronder jonge dochters, volwassen of aankomende meisjes, als landverhuizers zullen uitzenden. De bestemming dier schepen zal regelregt wezen naar Oost-Londen, waar zij nog voor het einde van het jaar moeten aankomen. Men weet het: de bestemming dier menschen is, om in de streek door het vreemden-legioen bezet, te worden gelogeerd (gevestigd), ten einde die manschappen, door het voorbeeld hunner landgenooten zullen worden genoopt, om huisgezinnen op te rigten of zich daaraan aan te sluiten; en zich op den landbouw toe te leggen. Zoo zal de grens van Britsch Kaffraria een muur vormen tegen de invallen onzer onrustige Kaffer naburen.

Het bereids aangekomen schip van Hamburg met omtrent 400 Duitsche immigranten, is niet naar Oost-Londen gezeild, maar is in Simonsbaai binnengevallen, omdat er roodvonk of de scharlakenkoorts aan boord heerschte en er een twintigtal sterfgevallen, gedurende de reis, hebben plaats gehad. De passagiers bevinden zich voorloopig onder quarantaine, maar door de genomene maatregelen hoopt men de ziekte spoedig te stuiten.

Naar Port Natal is almede een schip van Plymouth onder zeil gegaan, met 100 a 150 landverhuizers. Beide geslachten zullen er even talrijk wezen, maar het is te vreezen, dat de meeste mannen handwerkslieden zijn, terwijl men er groote behoefte heeft aan landbouwende huisgezinnen.

Producten-Handel.

Bij Inschrijving verkocht:

Suiker. Den 7den dezer, van plant. Hazard, 22 vaten a 12,55 cent.

Melassie. Idem, van genoemd effect p. m. 2200 gallons a 31 cent.

Burgerlijke Stand.

Van den 2den tot den 7den October 1858, zijn alhier ingeschreven, als overleden:

Den 3den, Luvigi Benescia, 90 jaren.— Den 5den, Leonard Marius Grunberg, 19 j.— Idem, Theodora Henriette Comvalius, 23 j.— Idem. Franciscus Rudolf Deest, 11 md. — Den 7den, Frederica Augusta Pichot l'Espinasse, 25 jaren.

Levenloos geboren:

Den 6den, een kind van het Mannelijk geslacht van Petronella Johanna Lodewika van Axel.

Scheepvaart.

UITGEKLAARD.

Den 6den dezer, het schip *Caspar de Robles*, kapt. van Slooten, naar Amsterdam, lading: 175 vaten Suiker 248,428 pond, 3 vaten Tonkaboonen 401 pond, 167 pond oud Koper en 9 pies □ Hout.

Idem, de Eng. schoener *Excelsior*, kapt. N. Clonnel, naar Demerarij, lading: 22 vaten Suiker 30,083 pond en 24 vaten Beschuit.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Rijnbrand, kapt. P. F. Lange, adres bij J. H. Zaal. Sluit uiterlijk 15 dezer.

ADVERTENTIEN.

(12195) De Heeren LEDEN van de nieuw opgerigte *Societeit* en *Kegelbaan* **» De Vrede"** worden vriendelijk uitgenoodigd tot eene bijeenkomst op ZATURDAG den 9den dezer, des avonds ten *zeven* ure, in het Huis aan de *Rust en Vrede straat.*

Paramaribo, den 8 October 1858.

P. A. BRUGGEMAN.

(12198) De ondergeteekende biedt aan de levering der navolgende ARTIKELEN, in gevolge conditien en voorwaarden bij hem ter lezing, als:

95	groote Negerduffels.
20	kleine do.
127	Matrozen mutsen.
2240	ellen wit Osnabrugs Linnen.
1302	» blaauw linnen of ook Timmermans streep.
40	witte Boezeroenen.
1184	el Vriesch Bont.
382	» Calico.
150	» Huismans Linnen.
1	pies Poolbont.
8	» wit Katoen.
1064	strengen blaauw en wit Naaigaren.
1064	Naalden.
70	Scheermessen.
140	Matrozen Messen.
164	Kammen.
150	Spiegels.
147	Scharen.
120	Tonteldoozen en Stalen.
300	Vuursteenen.
500	Vischhoeken.

waarvan de monsters zullen worden ingewacht tot den 12 dezer, wanneer de inschrijvingen alsdan zullen worden geopend ten 11 ure.

EDUARD KöLLE.

ONTVANGEN

per de *Amsterdam* en *Cuba* en te bekomen bij

J. G. MEURS.

Beste Engelsche Kraan, Kras en Handzagen.

Ballast, Koffij en Modder **Schoppen** Hooi en Mest **Vorken**, Handsikkels. Hollandsche Spaden.

Hygrometers, Sagrometers en **Thermometers**.

Koperen en IJzeren **Booten Hengsels**.

Klamaai-ijzers, Soldeerbouten. Soldeertin en Kopersoldeersel.

Platlood. Zink en **Tin**.

IJzeren Staven, Banden en Platen.

N. Z. en B. M. **Lepels** en **Vorken**.

Kamerbezems, Handstoffers en Ragebollen, Luiwagens. Boenders en Schoenschuijers.

Teer- Verf- Wit- en Punt **Kwasten**.

Sp. Terpentijn, Stand en **Lijnolie**.

Droog en aangemaakt **Witlood**, **Zink wit** No. **1** en andere drooge **Verfwaren**.

Garen-Lijnen en **Touwwerk**

[12197]

Bij

A. H. van BORCHAREN & Co.

Verkrijgbaar:

GOUVERNEMENTS-BLADEN

van de kolonie *Suriname*, **1857**, gedrukt bij H. NIJGH, te *Rotterdam*, tegen den, naar evenredigheid der uitgebreidheid van dien Jaargang, bijzonder goedkoopen prijs van *f* **2,25** per Exemplaar.

☞ Wordt niet, dan tegen *Kontante* betaling afgeleverd. [12196]

De PILLEN van HOLLOWAY,

Kunnen door Mannen en Vrouwen op elken leeftijd gerust genomen worden; derzelver werking is zacht, maar bepaald en zeker. Daar zij in alle deelen des ligchaams doordringen, zoo dienen zij ter wegneming van alle ziekten, en bijzonder voor lever en maagkwalen, gal enz. Zij zuiveren volmaakt het ligchaam, en dezelver uitwerksel in gevallen van aandrang van het bloed naar het hoofd, en borstkwalen kunnen niet genoeg worden gewaardeerd. Om kort te gaan er zijn weinig ziekten en kwalen die bij eenige volharding in het gebruik aan derzelver weldadigen invloed kunnen weerstaan.

Deze **PILLEN** zijn, alhier verkrijgbaar gesteld bij den Apotheker A. B. DE VRIES, aan de *Zwartenhovenbrug straat*, a *f* 1 en *f* 3. [12199]

Gedrukt bij **J. C. Muller Az.**